

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavtio Criminalis, Seu De Processibus Contra Sagas Liber

Spee, Friedrich von

Francofvrti, 1632

14. An expediat instigare Principes ac Magistratus ad inquisitionem contra
Sagas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11133

sine mea culpa, an abstinendum à persecut. nocentū? 67

stimant. Sed ne tamen qui omnino persequi Sagas volunt, mox commentarium hunc abiiciant, docebo eos quacum optima ratione id faciant: non terreamur, pergant legere, inuenient quæ non displicebunt.

D V B I V M XIV.

An expediat instigare Principes ac Magistratum ad inquisitionem contra Sagas?

RESPONDEO, Non existimo expedire nisi cum eo; ut simul etiam admoneantur de rei arduitate quam hactenus inculco: perinde ut non expedit, si quem in locum lubricum adducas, neque simul sollicitè moneas quacautione procedat.

Audiui ego concionatores nonnullos, qui pro egregia sua facundia, mire in hoc argumento declamabant, & Magistratui suadebant, ut in pestem hanc Sagarum de Republ. eiiciendam seueritatem suam omnem distringerent. Audiui & alios, qui in priuatis allocutionibus, iras Principum exacuerent, & criminis

68 Dub. XIV. *An expediat instigare Principes ac*
minis huius atrocitatem suis coloribus
exscribere non desisteabant: tum autem
pleni ingenti quodam zelo pene ignem
de cœlo citaturi videbantur.

Non id ego quidem absolute repre-
hendo, nec nego detestandum esse tan-
tum Sagarum scelus, aut armandam
dextram Principum aduersus tantam
pestem: quin imo nihil magis in votis
ponam, quam vt purgatissimus sit Ec-
clesiæ Catholicæ ager ab omni adulte-
rina planta: sed est quod in bonis & pru-
dentibus viris desidero; vt quandoq; se-
posito affectu obseruare conentur, quis
sepe ab imprudentibus Iudicibus serue-
tur inquirendi in hoc crimen & proce-
dendi modus: considerent etiam quam
opus hoc periculosa alex sit plenum,
quamq; vere non solum colluctatio sit
aduersus carnem & sanguinem, sed con-
tra principem tenebrarum: Ac tum de-
nique, cum apud Magistratum de extir-
pandis zizaniis feruenter & zelose age-
re volent, id semper vna addere ac sin-
cere monere, imo inculcare memine-
rint; cautionem quam maximam ad-

ium-

iungendam esse, quo ab ipso tritico zizania hæc accurate distinguant, atque omne periculum auertant à ceruicibus innocentum. Adducatur parabola de qua diximus, atque ea explicetur, cum hæc utique negligenda non sit, nec frustra à Christo Domino nobis relicta: nihil ea mali causatura est, nec tam iustitiam cohibebit quam formabit.

Notent hoc diligenter Principes, aut quia Principes ista lecturi non sunt, ij qui Principes monere possunt. Sed

DICES, Videri me eo tendere, ut grauiissima crimina in Republica tolerentur, & iustitia retardetur, ideoq; audiri non debere tanquam scelerum patronum: sic enim nuper non neminem intelligo dixisse eorum quos moneo.

RESP. Quo tendere videar non habeo aperire, eo tamen me tendere adhuc ostendi, quo allata Christi parabola zizaniorum cum interpretatione non mea, sed *communi Doctorum.*

Non intercedo iustitiæ, non obfisto, nolo ut sint crimina impunita, sed id solum volo, *quod Legifer noster Christus suo*

70 Dub. XIV. *An expediat instigare Principes ac
ore sanciuuit, non euellenda esse zizania, si pe-
riculum sit, ne forte cum eis & triticum euel-
latur.* Id cupio innotescere iis qui ad pur-
gandum Reipubl. agrum se accingunt:
an hoc scandalum cuiquam dabit, si de
summi Legislatoris voluntate Principes
velim erudiri? aut locutus est aliquid
Saluator noster quod silentio premi de-
beat, ne sceleribus & Sagis patrocinari
aut infringere cursu Iustitiæ videamur?
Quin imo iam ex hoc ipso quod obiicitur,
tanto fortius sumo argumentum ad
probandum id quod paulo ante dicebā,
nimirum admoneri prorsus Principes
debere de circumspectione, cum ad in-
quirendas Sagas instigantur: Cum enim
tā zelosos apud se habeant instigatores
qui audire me quidem nolint, ac que in-
fignis calumnia est, patronum criminū
appellent, cū aliud non dico, nisi quod
in Euangelio Christi reperio: timeri
non imprudenter potest, ne huiusmodi
monitorum tam acri feruore, subinde
aliquanto longius quam oporteat in
tam arduo negotio prouehantur. Vn-
de sequitur quod vel ex hoc capite tan-
to

to amplius diligentia, & attentionis commonefieri debeant.

Itaque attendant Principes qui sint isti qui sic vehementer urgent, ut in magis crimen arma moueantur: nam præterquam quod timendum dixi ne nimius eorum zelus Principem extra metas abripiat, sæpe alia se zelo admiscet, ut cupiditas, vel ignorantia, &c. ex quibus concludere Princeps debeat sistendum sibi potius & morandum, quam sic illico quo vocat festinandum esse. Repeto enim quod dixi: si tam vehementis zeli & inordinati affectus homines apud se Principes habent, prudenter metui potest, ne ut solet fieri affectibus impediti, nec aduertant, nec caueant plurima, quæ deinde, ubi coepti semel erunt processus, periculosa innocentibus futura sunt, & sic simul triticum in discrimen adducatur. Quod igitur ne fiat, non modo monendi Principes erunt, ut quam cautissime, sed simpliciter ut ne procedant quidem, cum omnis cautio futura frustra sit, quamdiu impetuosos huiusmodi & imperitos monitores

72 Dub. XV. *Qui maxime ij sint qui Magistratum*
Principes habituri sunt. Nam si inprimis in me iniqui audent esse, & calumniari *quod adhaream opinioni nostri Legislatoris*, quam æqui illi & modesti erunt in pauperulas captiuas, in quas non modo impune eis grassari licebit, sed & sub pulcherrimo Iustitiæ prætextu? Deinde si tam parum quoque providi sunt, vt ea contra me obiiciant, quæ ipsissima mihi arma fiant contra ipsos: quam illi provide & perite consulent, aut statuent in difficillimis Sagarum causis, quibus nec maxime ingeniosi se pares esse confidunt?

D V B I V M XV.

Qui maxime ij sint qui Magistratum contra Sagaras identidem instigant?

RESPONDEO, Sunt quatuor fere generum quos ponam ordine.

PRIMI Generis sunt ex Theologis, & Prælati ij tantum, qui speculationibus suis & musæolo contenti altissima quiete gaudent: quid foris geratur, quis squalor carcerum sit, quod vinculorum pondus, quæ instrumenta torturarum, quæ